EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 13.4.2021
COM(2021) 183 final

2021/0098 (NLE)

Predlog

SKLEP SVETA

o stališču, ki se v imenu Evropske unije zastopa v Svetu Svetovne trgovinske organizacije za trgovinske vidike pravic intelektualne lastnine

OBRAZLOŽITVENI MEMORANDUM

1. PREDMET UREJANJA PREDLOGA

Ta predlog se nanaša na sklep o stališču, ki se v imenu Unije zastopa v Svetu Svetovne trgovinske organizacije za trgovinske vidike pravic intelektualne lastnine (v nadaljnjem besedilu: Svet TRIPS) v zvezi s predvidenim sprejetjem sklepa o prošnji za podaljšanje prehodnega obdobja na podlagi člena 66(1) sporazuma TRIPS za najmanj razvite države članice.

2. OZADJE PREDLOGA

2.1. Sporazum o trgovinskih vidikih pravic intelektualne lastnine

Cilj Sporazuma o trgovinskih vidikih pravic intelektualne lastnine (v nadaljnjem besedilu: sporazum TRIPS) je med drugim zagotoviti ustrezne standarde in načela v zvezi z razpoložljivostjo, področjem uporabe in uporabo s trgovino povezanih pravic intelektualne lastnine, učinkovita in ustrezna sredstva za njihovo uveljavljanje ter učinkovite in hitre postopke za večstransko preprečevanje in reševanje sporov med vladami. Sporazum TRIPS zajema naslednje pravice intelektualne lastnine: avtorske in sorodne pravice, blagovne znamke, geografske označbe, vključno z označbami porekla, industrijske vzorce in modele, patente, vključno z varstvom novih sort rastlin, topografijo integriranih vezij in nerazkrite informacije. Sporazum TRIPS je začel veljati 1. januarja 1995.

Evropska unija je pogodbenica sporazuma TRIPS[1].

2.2. Svet TRIPS

Svet TRIPS nadzoruje delovanje Sporazuma TRIPS. Svet TRIPS je na svojih rednih sestankih forum za razpravo o trgovinskih vidikih varstva in uveljavljanja pravic intelektualne lastnine, ki jih zajema Sporazum TRIPS. Svet TRIPS deluje v skladu s splošnimi smernicami Generalnega sveta STO. Odprt je za vse članice STO in opazovalce, ki jih odobrijo članice. Svet TRIPS sprejema odločitve soglasno. V skladu s pravilom 33 poslovnika Sveta TRIPS[2] se v primeru, da odločitve ni mogoče sprejeti soglasno v Svetu TRIPS, zadeva predloži v odločanje Generalnemu svetu. V skladu s členom IX Marakeškega sporazuma o ustanovitvi Svetovne trgovinske organizacije (v nadaljnjem besedilu: Marakeški sporazum) ima Evropska unija pri uveljavljanju svoje pravice do glasovanja tako število glasov, ki je enako številu njenih držav članic, ki so članice STO.

2.3. Predvideni akt Sveta TRIPS

Svet TRIPS bo na svojem uradnem sestanku 8. in 9. junija 2021 sprejel sklep o prošnji za podaljšanje prehodnega obdobja za najmanj razvite države članice v skladu s členom 66(1) sporazuma TRIPS, ki se izteče 1. julija 2021 (v nadaljnjem besedilu: predvideni akt).

Od začetka veljavnosti Marakeškega sporazuma 1. januarja 1995 so bile najmanj razvite države članice v skladu s členom 66(1) Sporazuma TRIPS izvzete iz obveznosti TRIPS, razen členov 3, 4 in 5, za obdobje 10 let. Ta člen določa tudi možnost nadaljnjega podaljšanja tega obdobja na podlagi ustrezno utemeljene prošnje ene od najmanj razvitih držav članic. To izvzetje je bilo na podlagi prošenj najmanj razvitih držav članic podaljšano že dvakrat, leta 2005 in leta 2013, drugič do 1. julija 2021.

---

[1] Sklep Sveta z dne 22. decembra 1994 o sklenitvi sporazumov, doseženih v Urugvajskem krogu večstranskih pogajanj (1986–1994), v imenu Evropske skupnosti, v zvezi z zadevami, ki so v njeni pristojnosti (94/800/ES) (UL L 336, 23.12.1994, str. 1).

[2] Poslovnik za sestanke Sveta TRIPS (28. september 1995) – IP/C/1.

Čad je v imenu skupine najmanj razvitih držav 1. oktobra 2020 uradno predložil prošnjo[3] za podaljšanje prehodnega obdobja. Skupina najmanj razvitih držav je zaprosila za podaljšanje prehodnega obdobja za toliko časa, dokler članica ostane v kategoriji najmanj razvitih držav in za obdobje 12 let od datuma začetka veljavnosti sklepa Generalne skupščine ZN o izključitvi članice iz kategorije najmanj razvitih držav.

Predvideni akt bo postal zavezujoč za pogodbenice v skladu s členom 66(1) Sporazuma ZRIPS, ki določa: „Glede na posebne potrebe in zahteve najmanj razvitih držav članic, njihove gospodarske, finančne in upravne omejitve ter potrebo po prožnosti, da se ustvari trdna tehnološka baza, tem članicam ni treba izvajati določb tega sporazuma, razen členov 3, 4 in 5, za obdobje 10 let od datuma začetka uporabe, kot je določen v odstavku 1 člena 65. Svet TRIPS na podlagi ustrezno utemeljene prošnje najmanj razvite države članice odobri podaljšanje tega obdobja.“

3. STALIŠČE, KI SE ZASTOPA V IMENU UNIJE

V odziv na prošnjo najmanj razvitih držav članic Komisija Svetu Evropske unije predlaga, da sprejme naslednje stališče Unije: od najmanj razvitih držav članic se ne bi smelo zahtevati, da izvajajo določbe Sporazuma TRIPS, razen členov 3, 4 in 5, in sicer za omejeno obdobje, ki ne presega 10 let, oziroma do datuma, ko prenehajo biti najmanj razvite države, pri čemer se upošteva zgodnejši datum.

Vendar podaljšanje prehodnega obdobja brez časovne omejitve, kot ga predlagajo najmanj razvite države, ne bi bilo skladno s ciljem postopnega vključevanja najmanj razvitih držav članic kot članic večstranskega trgovinskega sistema v mednarodni sistem intelektualne lastnine na podlagi minimalnih zahtev iz Sporazuma TRIPS.

Če bi članice STO podprle podaljšanje prehodnega obdobja v skladu s členom 66(1) Sporazuma TRIPS brez časovne omejitve, Unija ne bi smela ovirati soglasja.

Določena raven varstva in uveljavljanja pravic intelektualne lastnine je potrebna tudi v najmanj razvitih državah članicah, saj so pravice intelektualne lastnine gonilo inovacij in pomembno orodje za trajnostni razvoj. Zaščita in uveljavljanje pravic intelektualne lastnine sta tudi spodbuda za imetnike tehnologij, da spodbujajo širjenje znanja in privabljajo vhodne naložbe v najmanj razvite države članice. Določena raven zaščite in uveljavljanja pravic intelektualne lastnine v najmanj razvitih državah članicah je tudi spodbuda za podjetja iz EU, da dajo svoje nove tehnologije na voljo v najmanj razvitih državah članicah, ne da bi se bale kraje intelektualne lastnine ali drugih zlorab. Podaljšanje prehodnega obdobja brez časovne omejitve najmanj razvitih državah članic ne bi dovolj spodbujalo, da si prizadevajo na tem področju, in bi lahko imelo nasprotni učinek na njihovo konkurenčnost v svetovnem trgovinskem sistemu. Vendar je dodatno podaljšanje prehodnega obdobja za izvajanje Sporazuma TRIPS, razen členov 3, 4 in 5, upravičeno. Najmanj razvite države članice so najranljivejši segment mednarodne trgovinske skupnosti, za katerega so značilne omejitve, kot so nizek dohodek na prebivalca, nizka stopnja človekovega razvoja ter gospodarske in strukturne ovire za rast. Pandemija COVID-19 je še povečala izzive, s katerimi se soočajo te države. Zato morajo imeti najmanj razvite države članice politični manevrski prostor in prožnost, da se bodo lahko soočile z razvojnimi izzivi in ustvarile trdno tehnološko bazo.

Pomembno je tudi zagotoviti, da spremembe zakonov, predpisov in praks najmanj razvitih držav članic v dodatnem prehodnem obdobju ne morejo privesti do manjše skladnosti z določbami Sporazuma TRIPS. Ta zahteva bi najmanj razvite države članice spodbudila k postopnemu izvajanju nekaterih določb Sporazuma TRIPS ter preprečila znižanje ravni

[3] Dokument STO IP/C/W/668.

varstva in uveljavljanja pravic intelektualne lastnine. Prizadevanja najmanj razvitih držav članic za izvajanje nekaterih določb Sporazuma TRIPS bi se upoštevala pri odločanju o upravičenkah do tehničnega in finančnega sodelovanja iz člena 67 Sporazuma TRIPS, da bi se olajšalo izvajanje Sporazuma TRIPS s poudarkom na tistih področjih, ki imajo najbolj neposredne koristi.

Zdi se, da drugi del prošnje najmanj razvitih držav članic, tj. prošnja za dodatno dvanajstletno izvzetje od datuma, ko je država članica izključena iz kategorije najmanj razvitih držav članic, presega področje uporabe člena 66(1) Sporazuma TRIPS, saj se ta člen uporablja le za podaljšanje prehodnega obdobja za izvajanje nekaterih določb Sporazuma TRIPS s strani najmanj razvitih držav članic. Zdi se, da prošnja pomeni izjemo od relevantnih določb Sporazuma TRIPS, o čemer Svet TRIPS ne more odločati. Zato prošnje za odobritev izvzetja za države, ki ne spadajo v kategorijo najmanj razvitih držav članic, v okviru sklepa Sveta TRIPS v skladu s členom 66(1) Sporazuma TRIPS ni mogoče podpreti.

Opozoriti je treba, da je prošnja za dodatno dvanajstletno izvzetje od datuma, ko je država članica izključena iz kategorije najmanj razvitih držav članic, vključena tudi v sporočilo[4] o nemotenem prehodu v korist držav, ki niso več v kategoriji najmanj razvitih držav, ki ga je 17. novembra 2020 Generalnemu svetu v imenu skupine najmanj razvitih držav predložila misija Čada in o katerem Generalni svet trenutno razpravlja.

Pobuda je v celoti usklajena s politikami EU. Podobni sklepi so bili v preteklosti že sprejeti. Evropska unija je podprla podaljšanje prehodnega obdobja, o katerem so se članice STO dogovorile 11. junija 2013 in v katerem najmanj razvite države ne izvajajo Sporazuma TRIPS, razen členov 3, 4 in 5, do 1. julija 2021[5].

Najmanj razvitim državam članicam je bila odobrena tudi posebna oprostitev v zvezi z izvajanjem določb Sporazuma TRIPS o zdravilih. Ta oprostitev naj bi v skladu z deklaracijo iz Dohe o Sporazumu TRIPS in javnem zdravju, sprejeto 14. novembra 2001, prvotno prenehala veljati 1. januarja 2016. Bangladeš je leta 2015 v imenu skupine najmanj razvitih držav članic zaprosil za opustitev obveznosti iz Sporazuma TRIPS v zvezi z zdravili za najmanj razvite države članice, dokler ostanejo v tej kategoriji. EU je podprla to prošnjo skupine najmanj razvitih držav glede na Deklaracijo iz Dohe o Sporazumu TRIPS in javnem zdravju ter sklep Generalnega sveta STO z dne 30. avgusta 2003 o izvajanju odstavka 6 deklaracije iz Dohe. Opustitev je bila podaljšana do 1. januarja 2033 oziroma do datuma, ko najmanj razvita država članica preneha biti najmanj razvita država članica, pri čemer se upošteva zgodnejši datum.

Stališče EU glede predvidenega akta je popolnoma skladno s stališčem EU glede izvajanja določb Sporazuma TRIPS o zdravilih.

4. POSTOPKOVNA PRAVNA PODLAGA

4.1. Načela

Člen 218(9) Pogodbe o delovanju Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: PDEU) ureja sklepe o določitvi „stališč, ki naj se v imenu Unije zastopajo v organu, ustanovljenem s sporazumom, kadar ta organ sprejema akte s pravnim učinkom, razen aktov o spremembah ali dopolnitvah institucionalnega okvira sporazuma“.

Pojem „akti s pravnim učinkom“ vključuje tudi akte, ki imajo pravni učinek zaradi pravil mednarodnega prava, ki veljajo za zadevni organ. Vključuje tudi instrumente, ki nimajo

[4] WT/GC/W/807.

[5] Dokument STO IP/C/64.

zavezujočega učinka v mednarodnem pravu, a lahko „odločilno vpliva[jo] na vsebino ureditve, ki jo [sprejme] zakonodajalec Unije“[6].

4.2. Uporaba v obravnavanem primeru

Svet TRIPS je organ, ustanovljen z Marakeškim sporazumom in Prilogo 1C k Sporazumu TRIPS.

Akt, ki naj bi ga sprejel Svet TRIPS, je akt s pravnim učinkom. Predvideni akt bo zavezujoč v mednarodnem pravu v skladu s členom 66(1) Sporazuma TRIPS.

Predvideni akt ne dopolnjuje ali spreminja institucionalnega okvira Sporazuma.

Postopkovna pravna podlaga za predlagani sklep je zato člen 218(9) PDEU.

4.3. Materialna pravna podlaga

4.3.1. Načela

Materialna pravna podlaga za sklep v skladu s členom 218(9) PDEU je odvisna predvsem od cilja in vsebine predvidenega akta, glede katerega naj bi se v imenu Unije zastopalo stališče. Če ima predvideni akt dva cilja ali elementa in je eden od teh ciljev ali elementov glavni, drugi pa postranski, mora sklep po členu 218(9) PDEU temeljiti na samo eni materialni pravni podlagi, in sicer na tisti, ki se zahteva za glavni ali prevladujoči cilj ali element.

4.3.2. Uporaba v obravnavanem primeru

Glavni cilj in vsebina predvidenega akta se nanašata na skupno trgovinsko politiko. Materialna pravna podlaga za predlagani sklep je zato člen 207(4) PDEU.

4.4. Zaključek

Pravna podlaga predlaganega sklepa bi moral biti prvi pododstavek člena 207(4) PDEU v povezavi s členom 218(9) PDEU.

[6] Sodba Sodišča z dne 7. oktobra 2014, Nemčija/Svet, C-399/12, ECLI:EU:C:2014:2258, točke 61 do 64.

2021/0098 (NLE)

Predlog

SKLEP SVETA

o stališču, ki se v imenu Evropske unije zastopa v Svetu Svetovne trgovinske organizacije za trgovinske vidike pravic intelektualne lastnine

SVET EVROPSKE SKUPNOSTI JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti prvega pododstavka člena 207(4) v povezavi s členom 218(9) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Sporazum o ustanovitvi Svetovne trgovinske organizacije ter sporazume iz prilog 1, 2 in 3 k navedenemu sporazumu (v nadaljnjem besedilu: Marakeški sporazum) je Unija sklenila s Sklepom Sveta 94/800/ES[1], veljati pa so začeli 1. januarja 1995.

(2) V skladu s členom 66(1) Sporazuma o trgovinskih vidikih pravic intelektualne lastnine (v nadaljnjem besedilu: Sporazum TRIPS), vključenega v Prilogo 1C k Marakeškemu sporazumu, Svet Svetovne trgovinske organizacije za trgovinske vidike pravic intelektualne lastnine (v nadaljnjem besedilu: Svet TRIPS) na ustrezno utemeljeno prošnjo najmanj razvite države članice odobri podaljšanje prehodnega obdobja, v katerem najmanj razvitim državam članicam ni treba izvajati določb Sporazuma TRIPS, razen členov 3, 4 in 5.

(3) Trenutno veljavno prehodno obdobje, kot je bilo dogovorjeno s sklepom Sveta za TRIPS z dne 11. junija 2013[2], poteče 1. julija 2021.

(4) Čad je 1. oktobra 2020 v imenu skupine najmanj razvitih držav članic uradno predložil prošnjo za podaljšanje prehodnega obdobja[3].

(5) Svet TRIPS bo na svojem uradnem sestanku 8. in 9. junija 2021 sprejel sklep o prošnji za podaljšanje prehodnega obdobja na podlagi člena 66(1) Sporazuma TRIPS za najmanj razvite države članice (v nadaljevanju: sklep Sveta TRIPS).

(6) Primerno je določiti stališče, ki naj se v imenu Unije zastopa v Svetu TRIPS, saj bo sklep Sveta TRIPS za Unijo zavezujoč.

(7) Najmanj razvite države članice so najranljivejši segment mednarodne trgovinske skupnosti, ki se sooča z gospodarskimi, finančnimi in upravnimi omejitvami. Najmanj razvite države članice morajo imeti politični manevrski prostor in prožnost, da se bodo lahko soočile z razvojnimi izzivi, in več časa za izvajanje Sporazuma TRIPS.

---

[1] Sklep Sveta z dne 22. decembra 1994 o sklenitvi sporazumov, doseženih v Urugvajskem krogu večstranskih pogajanj (1986–1994), v imenu Evropske skupnosti, v zvezi z zadevami, ki so v njeni pristojnosti (94/800/ES) (UL L 336, 23.12.1994, str. 1).

[2] IP/C/64.

[3] Dokument STO IP/C/W/668.

(8) Določena raven varstva in uveljavljanja pravic intelektualne lastnine je koristna tudi za najmanj razvite države članice, saj so pravice intelektualne lastnine gonilo inovacij in pomembno orodje za trajnostni razvoj. Nekatere najmanj razvite države članice so že sprejele ukrepe za izvajanje Sporazuma TRIPS in jih je treba spodbujati, da ne znižajo obstoječe ravni varstva in uveljavljanja pravic intelektualne lastnine.

(9) Podaljšanje prehodnega obdobja brez časovne omejitve, kot ga predlaga skupina najmanj razvitih držav, bi upočasnilo proces postopnega vključevanja najmanj razvitih držav članic kot članic večstranskega trgovinskega sistema v mednarodni sistem intelektualne lastnine na podlagi minimalnih zahtev iz Sporazuma TRIPS.

(10) Zato je primerno podaljšati prehodno obdobje za izvajanje Sporazuma TRIPS, razen členov 3, 4 in 5, za najmanj razvite države članice za omejeno obdobje, ki ne presega 10 let.

(11) Če bi članice Svetovne trgovinske organizacije podprle podaljšanje prehodnega obdobja v skladu s členom 66(1) Sporazuma TRIPS za daljše obdobje brez časovne omejitve, Unija ne bi smela ovirati soglasja.

(12) Zdi se, da prošnja najmanj razvitih držav članic za dodatno dvanajstletno izvzetje od datuma, ko je država izključena iz kategorije najmanj razvitih držav članic, presega področje uporabe člena 66(1) Sporazuma TRIPS, saj se ta člen uporablja le za podaljšanje prehodnega obdobja za izvajanje nekaterih določb Sporazuma TRIPS s strani najmanj razvitih držav članic. Zato se prošnje za odobritev izvzetja za države članice, ki ne spadajo v kategorijo najmanj razvitih držav članic, v okviru sklepa Sveta TRIPS v skladu s členom 66(1) Sporazuma TRIPS ne bi smelo podpreti –

SPREJEL NASLEDNJI SKLEP:

Člen 1

Stališče, ki se v imenu Unije zastopa na uradnem sestanku Sveta Svetovne trgovinske organizacije za trgovinske vidike pravic intelektualne lastnine (v nadaljnjem besedilu: Svet TRIPS) 8. in 9. junija 2021, je:

(a) Od najmanj razvitih držav članic se ne bi smelo zahtevati, da izvajajo določbe Sporazuma o trgovinskih vidikih pravic intelektualne lastnine (v nadaljnjem besedilu: Sporazum TRIPS), razen členov 3, 4 in 5, in sicer za omejeno obdobje, ki ne presega 10 let, oziroma do datuma, ko prenehajo biti najmanj razvite države, pri čemer se upošteva zgodnejši datum.

(b) Če bi članice Svetovne trgovinske organizacije podprle podaljšanje prehodnega obdobja v skladu s členom 66(1) Sporazuma TRIPS za daljše obdobje brez časovne omejitve, Unija ne bi smela ovirati soglasja.

(c) Najmanj razvite države članice bi morale zagotoviti, da spremembe njihovih zakonov, predpisov in praks v dodatnem prehodnem obdobju ne privedejo do manjše skladnosti z določbami Sporazuma TRIPS. Če pa članice Svetovne trgovinske organizacije ne bi podprle takšne obveznosti najmanj razvitih držav članic, Unija ne bi smela ovirati soglasja.

(d) Prošnje najmanj razvitih držav članic za dodatno dvanajstletno obdobje izvzetja od datuma, ko je država članica izključena iz kategorije najmanj razvitih držav članic, se ne bi smelo podpreti, saj ne spada na področje uporabe člena 66(1) Sporazuma TRIPS.

Člen 2

Ta sklep je naslovljen na Komisijo.

V Bruslju,

Za Svet
Predsednik